

בהעלותך: מסופר בסדרה בעלותך שהיו אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות את הפסח ביום ההוא.

אנחנו מוצאים ברייתא בספרי סימן י"ט על פרשת בעלותך, ואותה ברייתא מצוטטת במסכת סוכה דף כ"ה ע"א שרוצה לבדוק מי היו אותם אנשים הטמאים לנפש אדם. וכך לשון הברייתא לפי נוסח הספרי: ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם, מי היו? נושאי ארונו של יוסף היו, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר מישאל ואלצפן היו שנטמאו לנדב ואביהו. רבי יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו יכולים ליטהר ואם מישאל ואלצפן היו, יכולים ליטהר. מי היו? למת מצווה נטמאו שנאמר ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא, לא היו יכולים לעשות בו ביום אבל היו יכולים לעשות ביום שלאחריו. נמצינו למדין שחל שביעי שלהם להיות בערב פסח, ע"כ. אכן תהליך הטהרה דורש הזאה ביום השלישי וביום השביעי ולכן יום השביעי חלה בארבעה עשר בניסן.

עכשיו אנחנו צריכים לציין את דברי המלבים על אתר בפירושו "התורה והמצווה", לפיהם הנחת יסוד של הברייתא הזו היא שבמשך הזמן של קרוב לשבעה חודשים בין מוצאי יום כיפור של השנה הראשונה דהיינו זמן המפקד הראשון בפרשת כי תשא, ו אחד באייר של השנה השנית שהוא זמן המפקד השני בפרשת במדבר, לא מת אחד מבני ישראל המבוגרים. אכן כך היא המסקנה הישירה מדברי רשי בפרשת כי תשא על הפסוק ל: ט"ז "ולקחת את כסף הכיפורים". וכך מובנים דברי הספרי: היות ולא מת אחד מבני ישראל במשך כל הזמן הזה, איך אפשר שהיו אנשים טמאים לנפש אדם ולכן בצדק שואלת הברייתא מי היו אותם הטמאים. ואכן שלושה התנאים מציעים כל אחד פיתרון שונה: לפי רבי ישמעאל, הם היו בני מנשה שנשאו ארונו של יוסף. לפי רבי עקיבא, מישאל ואלצפן שנטמאו לנדב ואביהו, שהם כהנים שלא היו במפקדים ולפי רבי יצחק בני ישראל שנטמאו למת מצווה שלא השתייך למניין בני ישראל אלא לערב רב. רבי עקיבא ורבי ישמעאל שניהם בדעה שהמשכן הוקם ב' בניסן ולא פרקו אותו עוד. רבי עקיבא לא קיבל את הצעת רבי ישמעאל מפני שבני מנשה כבר לא נשאו את ארונו של יוסף זמן ארוך (ראה רשי סוכה כ"ה ע"ב) והיו יכולים להתחיל את תהליך הטהרה ביום ב' למילואים דהיינו ב' בניסן אחר שריפת הפרה ולהיטהר קודם י"ד בניסן. לכן היציע רבי עקיבא את מישאל ואלצפן מפני שהם נטמאו ביום שמיני של מילואים דהיינו שמיני של ניסן ויום השביעי לטהרתם היה י"ד ניסן. רבי יצחק דחה את דברי רבי עקיבא וטען שהקמת המשכן התחילה

בכ"ג באדר ואחד בניסן היה שמיני למילואים ובו ביום הוקם המשכן באופן מוחלט ובו ביום מתו נדב ואביהו ובשני בניסן נשרפה הפרה, כך שיום שמיני לטהרתם היה יום תשעה בניסן ולכן הטמאים האלה היו יכולים להקריב את פסחם במועדו בלי שום עיכוב. לכן לפי רבי יצחק הטמאים היו אנשים שנטמאו למת מצווה, דהיינו איש מן הערב רב שמת בשמיני של ניסן ושלא היה נכנס במפקד בני ישראל. עכשיו רשי בפירושו למסכת סוכה כ"ה ע"ב כתב דבר תמוה בדברי המתחיל: **טמאי מת מצווה**: לא מת מצווה דווקא קאמר דאפילו מתיהן נמי מת מצווה קרי להו דמצווה להתעסק בהן כגון האמורים בפרשת כהנים שהכהן מיטמא בו. כלומר בכל המיקרים שמותר לכהן להיטמא, דהיינו בשביל הקרובים, יש מצווה להתעסק במת ואפשר לדבר באופן מורחב במת מצווה. אם כן לפי דברי רשי, רבי יצחק לא מתכוון דווקא למת מצווה אבל הוא יכול גם לדבר על מי שמתעסק על אחד מקרוביו מישראל. אבל הדבר מתמיה, דומה שרשי מתעלם לגמרי ממה שכתב בפרשת כי תישא שמשם נובע שלא מת אחד מבני ישראל באותה תקופה ולכן המת מצווה שרבי יצחק מציין הוא דווקא מת מצווה שאין לו קרובים. לא ראיתי בין מפרשי הש"ס מי שהתעורר על הסתירה הזו בין דברי רשי כאן במסכת סוכה לבין דבריו בפרשת כי תישא. אולי אפשר להגן על רשי ולומר שהוא לא מתכוון למת מבוגר מבני ישראל אבל על אישה או קטן או קטנה שלא נכנסו במפקד. אולי אפשר עוד להוסיף שאף אחד רצה להיטמא באותו יום מפני שזה יעכב אותו מלהביא הקורבן פסח ולכן במקרה זה אנחנו שוב כביכול במקרה של מת מצווה ממש. עכשיו בסוף, והרגעים קצובים, אני רוצה לבדוק את טענת הטמאים לפני משה. ברור שטענתם הייתה מוצדקת שכן היא נתקבלה. וזה בניגוד לגמרי לסברה מתמיהה ששמענו פה לאחרונה. לפי נוסח דבריהם של הטמאים נדמה שטענתם הייתה כך: אנחנו היינו עסוקים במצווה ראשונה, עסיקה במת מצווה, לפי העיקר "אין מעבירים על המצוות" אף על פי שזה היה מעכב אותנו מקיום המצווה השנייה ולכן נמנע ממנו הזכות להשתתף בהקרבת קורבן פסח עם כל ישראל. לא נכון שלא ינתן לנו ההזדמנות להשתתף במאורע הגדול הזה, כביכול היום העצמאות של עם ישראל. והתורה קיבלה את טענתם ונתנה להם האפשרות לתקן את המצב. ולא זו בלבד אלא שזכו הטמאים האלה, שלא עיברו על המצווה הראשונה, לכאורה אולי הפחותה בערך, ונכתבה פרשה זו על ידם.